

Asia: VN/26814/2024

Koulutustarpeen ennakointimalli

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot työryhmän esityksestä

Tampereen kaupunki kannattaa kysyntälähtöistä työmarkkinoiden osaamistarpeiden ennakointia tärkeänä kehitettävänä tiedolla johtamisen osa-alueena. Suunnitellun ennakointimallin lähtökohta on oikea ja käytännössä onnistuessaan sen hyödyntäminen mahdollistaa osaltaan korkean työllisyysasteen, työvoiman työllistymisen mahdollisimman tuottaviin tehtäviin ja mahdollisimman alhaisen työttömyyden. Tampereen kaupunki kannattaa ennakointimallinnuksen lähtökohtana ajatusta, että ennakointi ymmärretään tavoitteelliseksi, strategiseksi yhteiskuntapoliittiseksi välineeksi.

Valmistelutyöryhmän toimeksianto ennakointimallin kehittämiseksi koski ammatillisesti eriytyneen tutkintoon johtavan koulutuksen tarpeen pitkän aikavälin ennakointia. Tampereen kaupunki korostaa, että ennakointimallin asemointi osana ennakoinnin kokonaisuutta kaipaa työryhmän muistioon tarkempaa kuvausta. Ammatillisesti eriytynyt tutkintotavoitteinen koulutus on vain osa ennakointikokonaisuutta. Esitetty ennakointimalli ei huomioi muun kuin suoritettuihin tutkintoihin liittyvän osaamisen työvoimatarpeeseen vastaamiseksi, vaikka työnantajien osaajatarpeet eivät aina edellytä tutkintotavoitteista koulutusta ja niihin voidaan vastata myös ei-tutkintotavoitteisella koulutuksella. Ei-tutkintotavoitteisen koulutuksen mahdollinen lisääminen voi vähentää tutkintotavoitteisten koulutuksien tarvetta ja siten nopeuttaa osaavan työvoiman saatavuutta ja tehostaa työmarkkinoiden toimintaa. Koulutus- ja ammattialaan kytkeytyvä työvoimatarve ei riittävästi kuvaa sitä, millaisella osaamisella ja kyvykkyyksillä työnantajien tarpeisiin voidaan vastata. Siten työvoiman tarjontaan pohjaava ennakoinnin mallinnus antaa vain osittaista tietoa tulevaisuuden uuden koulutetun työvoiman tarpeesta. Ennakoinnin kokonaisuuden näkökulmasta on tärkeää selvittää tulevaisuuden osaamistarpeita kysyntälähtöisesti ja laajemmassa kehyksessä huomioiden myös työelämän osaamistarpeisiin vastaamista muullakin kuin tutkintotavoitteisella koulutuksella.

Työryhmämuistiossa todetaan, että ennakointimallista on pyritty rakentamaan mahdollisimman yksinkertainen. Keskeisenä tavoitteena on tuottaa peruskehikko ennakoinnille, jota sitten poliittisten

päätösten, suhdanteiden ja toimialojen kehityksen (megatrendit) mukaan säädetään.

Lähtökohtaisesti on hyvä, että mallinnuksen pohjalta tarjottaisiin tietoa laajasti eri asiantuntijoiden ja sidosryhmien käyttöön. Malliin rakennettu ajatus vuosittaisesta päivityksestä on kannatettava ja jopa ehto sen tuottaman tiedon laadulle. Ennakointimallin kehittäminen ja ylläpito vaatii kuitenkin jatkuvaa työtä.

Tampereen kaupunki toteaa, että esitetty ennakointimalli vaikuttaa työryhmämuistion perusteella monimutkaiselta. Epävarmuuksia ja laskennassa erikseen huomioitavia tekijöitä on paljon, jolloin sen tuottaman tiedon hyödyntäminen edellyttää mallin periaatteiden syvällistä tuntemusta. Epäselväksi jää, miten malli pystyy käytännössä huomioimaan esim. toimintaympäristön poikkeuksellisia muutoksia tai työttömyyden moninaisuutta ilmiönä tai miten tunnistettuja epävarmuustekijöitä huomioidaan ennakointimallin toteutuksessa. Tampereen kaupunki toteaa, että ennakointimallin laajemman hyödyntämisen edistämiseksi mallin toiminnallisia periaatteita on konkretisoitava.

Tampereen kaupunki toteaa myös, että työryhmän muistiossa olisi ollut tarkoituksenmukaista analysoida kokonaisvaltaisemmin muutostarpeita ja havaittuja ongelmakohtia nykyisessä ennakointimallissa. Tämä selkeyttäisi käsitystä siitä, miten ehdotettu malli eroaa nykyisen ennakkoinnin periaatteista.

Tampereen kaupunki toteaa, että esitetyn ennakointimallin tuottama tieto on suuntaa antavaa eikä mallin kuvauksesta vielä selviä, miten eri toimijat voivat sitä hyödyntää. Koulutustarjontaa koskevien päätösten ja valintojen tueksi tarvitaan hallinnonalat ylittävää, arjessa toimivaa ennakointitietoa, joka on helposti saatavilla ja tulkittavissa. Jatkossa on tarpeen selkeyttää ennakointimallin käyttötarkoitusta ja -mahdollisuuksia eri toimijoiden kannalta, konkretisoida mallin tuottama tieto ja sen mahdolliset rajaukset sekä ennakkoinnin uudenlaiset yhteistyömahdollisuudet ennakointitiedon pirstaleisuuden vähentämiseksi.

Tampereen kaupungin huolena on myös se, että ennakointimallin valmistelussa ei ole ollut mukana kuntia, vaikka kunnilla on keskeinen rooli työllisyyden edistämisessä ja koulutuksen järjestämisessä. Tämä voi heikentää mallin alueellista sovellettavuutta ja käytännön vaikuttavuutta.

Esitetyn ennakointimallin yhtenä lähtökohtana on, että työttömyys kertoo työvoiman kysynnästä ja työttömien ja työvoiman ulkopuolisten määrä otetaan huomioon koulutustarpeen arvioinnissa. Tampereen kaupunki toteaa, että työttömyyden ja työvoiman ulkopuolisen väestön käsitelmäärityä esitettyssä mallissa tulisi avata paremmin mallin tuottamien tulosten arvioimiseksi. Esityksestä ei myöskään käy ilmi, mitä tilastoja työnhakijoista ja työvoiman ulkopuolisista on mallissa käytetty.

Esitetyn ennakointimallin tavoitteena on tuottaa laskennallinen pohjatieto, jota täydennetään mm. poliittisilla päätöksillä. Nämä muutokset voivat vaikuttaa mallin antamiin tuloksiin vasta viiveellä.

Esim. nykyiset sosiaalietuuksien leikkaukset ovat vähentäneet uudelleen kouluttautumisen mahdollisuuksia. Epäselväksi jää, pystyykö malli huomioimaan, miten em. muutos voi vaikuttaa kouluttautumisen toteutumiseen käytännössä. Kansainvälisten osaajien merkitys työvoimatarpeen tyydyttämisessä jää myös mallin laskennassa osittaiseksi ja poliittisilla päätöksillä täsmentyväksi.

Työryhmän esittämässä mallissa ei keskitytä toimialojen tai ammattirakenteen kehitykseen koulutustarjonnan lähtökohtana. Malli ei myöskään huomioi alueellisia eroja työvoimatarpeissa. Tampereen kaupunki katsoo, että ennakointimallin pitäisi pystyä tuottamaan myös alueellista tietoa koulutustarjontaa koskevien päätösten pohjaksi. Ennakointimallin tulosten hyödyntämiseksi on tärkeää varmistaa, että myös pienten alojen uuden koulutetun työvoiman tarve saadaan aidosti näkyviin, esim. tilanteessa, jossa alalta työllistyy tutkinnon suorittajia muille aloille, mikä voi tosiasiallisesti johtaa tällaisten alojen osaavien työntekijöiden työvoimapulaan.

Ennakointimallin tuottama ennakointitulos vastaa pitkälti aiempia ennakointitietoja. Tampereen kaupunki toteaa, että korkeakouluttautuneiden tarpeen lisääntyessä tulevaisuudessa myös koulutuspoliittisten tavoitteiden suunnassa, on tärkeää huolehtia riittävästä ammatillisen koulutuksen volyymistä sekä työ- ja elinkeinoelämän tarpeiden että mm. huoltovarmuuden näkökulmasta.

Lausunnonantajan näkemykset koskien koulutustarpeen ennakkoinnin periaatteita

Valmistelutyöryhmän toimeksianto ennakointimallin kehittämiseksi koski ammatillisesti eriytyneen tutkintoon johtavan koulutuksen tarpeen pitkän aikavälin ennakointia, josta ulkopuolelle jätettiin koulutuksen ulkopuolella syntyvä osaaminen, tutkintoon johtamaton koulutus sekä erityisesti perusasteen ja lukioiden yleissivistävä koulutus. Perustavoitteena oli saada mallista mahdollisimman yksinkertainen.

Ennakointiin vaikuttavien näkökulmien moninaisuus tekee esitetystä ennakointimallista kuitenkin monimutkaisen. Tampereen kaupunki katsoo, että ottaessaan lähtökohdaksi nykyisen työvoimatarpeen, ennakointimalli ei huomioi muun kuin suoritettuihin tutkintoihin liittyvän osaamisen työvoimatarpeeseen vastaamiseksi, vaikka muullakin tavoin hankitulla osaamisella on vaikutusta työllistymiseen. Ammatillisessa koulutuksessa panostetaan tänä päivänä vahvasti esim. tutkinnon osien hyödyntämiseen nopeina ratkaisuin osaamisvajeisiin vastaamiseksi. Ennakointitiedon kokonaisuudessa pitäisi tunnistaa myös työvoimatarpeisiin vastaaminen tältä pohjalta. Mm. tästä syystä työvoiman tarjontaan pohjaava ennakkoinnin mallinnus ei vastaa riittävästi siihen tiedon tarpeeseen, millaisella osaamisella ja kyvykkyyksillä on kysyntää tulevaisuuden työmarkkinoilla. Tampereen seudun työllisyysstrategian yhtenä kulmakivenä on toiminnan kääntäminen kysyntälähtöisyyteen, yritysten ja muiden työnantajien tarpeista käsin johdetuksi toiminnaksi. Tämän näkökulman pohjalta työryhmän ennakointimallinnus ei riittävällä tavalla vastaa Tampereen kaupungin näkökulmasta ennakointitiedon tarpeisiin ammatillisesti eriytyneen tutkintotavoitteisen koulutuksen osalta.

Pohjaskenaarion rakentuminen nykyisen työvoiman tarjontaan ja koulutusrakenteeseen ei ole riittävä lähtökohta tulevaisuuden osaamistarpeiden ennakkoinnille. Tampereen kaupunki toteaa, että erilaiset laadulliset osaamisenäkökulmat ja esimerkiksi työttömyyteen vaikuttavien tekijöiden moninaisuus jäävät huomiotta. Pelkkä tutkinto tai koulutusala ei kerro vastaako työvoiman osaaminen työnantajan tarpeita. Pohjaskenaariossa huomioidaan lähimenneisyyden vuosien työvoiman tarjonta ja tarjonnan suhde nykyiseen kysyntään. Viime vuosien poikkeukselliset toimintaympäristön muutosten (koronaepidemia, Ukrainan sota) vaikutus työmarkkinatilanteeseen, työmarkkinoiden erilaiset suhdanteiden muutokset ja toimintaympäristön nopeat muutokset, esimerkiksi tekoälyn osalta, tulisi huomioida ennakkoinnissa nykyistä paremmin. Heikko työllisyystilanne kiihdyttää myös tutkinnon suorittaneiden, erityisesti korkeakoulutututkinnon suorittaneiden, maastamuuttoa työn perässä, joka laajamittaisesti toteutuessaan vaikuttaa työvoiman tarjontaan.

Esitetyn ennakkointimallin yhtenä lähtökohtana on, että työttömyys kertoo työvoiman kysynnästä ja työttömien ja työvoiman ulkopuolisten määrä otetaan huomioon koulutustarpeen arvioinnissa. Työryhmän muistiossa todetaan, että koska työttömyysriskiä korottavat tekijät lisäävät myös riskiä jäädä kokonaan työvoiman ulkopuolelle, osa työvoiman ulkopuolisistakin oletetaan työkykyisiksi. Työryhmän muistion pohjalta on vaikea hahmottaa, miten työvoiman ulkopuolisten ns. tasapainotaso on laskentaan määritelty. Työttömyys on monitahoinen ilmiö, johon vaikuttavat monet tekijät. Työttömyyteen vaikuttavien muiden tekijöiden, kuin työvoiman kysynnän vaikutusten arviointi, jää kuitenkin työryhmän muistiossa ja mallinnuksessa ohueksi. Työttömyyteen vaikuttavat muun muassa alueelliset ja sosiodemografiset tekijät sekä henkilöiden osaaminen ja työkykyisyys. Esityksestä ei myöskään käy ilmi, mitä tilastoja työnhakijoista ja työvoiman ulkopuolisista käytetään ja mitä työvoiman ulkopuoli-silla käsitteenä tässä kontekstissa tarkoitetaan.

Tampereen kaupunki kuitenkin katsoo, että esitetyn ennakkointimallin lähtökohta lähestyä koulutusrakenteen kehittymistä työvoimatarpeen kautta ja ennakoida uuden koulutettavan työvoiman tarvetta, on oikeasuuntainen kehittämistavoite. Kannatettavia periaatteita ovat myös ennakkointitiedon vuosittainen päivittäminen sekä erilaisten epävarmuustekijöiden ja esim. huoltovarmuusnäkökulman huomioiminen mallinnuksessa. Työryhmä on pyrkinyt tunnistamaan kiitettävästi työvoimatarpeista lähtevään ennakkointimalliin liittyviä tekijöitä, mm. suhdannevaihteluiden, ulkomailla koulutuksensa hankkineiden, pohjakoulutuksen vaikutusten tai aiemmin ammattiin kouluttautuneiden työvoimareservin huomioimisen mallissa. Niiden vaikutusten huomiointi kuitenkin haastaa mallin tuottaman tiedon luotettavuutta. Ennakkointimallin tuottaman tiedon hyödyntäminen riippuu paljolti myös siitä, kuinka hyvin tiedon tulkitsija ymmärtää mallin sisäisen logiikan, joten mallin konkretisointi jatkossa lisää sen hyödyntämismahdollisuuksia.

Tampereen kaupunki toteaa myös mallin hyödyntämismahdollisuuksien näkökulmasta kentällä, että mallin pitäisi pystyä huomioimaan myös työvoimatarpeiden alueellista eroa osana kokonaisuutta sekä antaa tukea alueilla tehtävää koulutustarjontaratkaisuja koskevaan päätöksentekoon. Epävarmuutta herättää esim. se, pystyykö malli ennakoimaan joidenkin pienten alojen työvoimatarvetta luotettavasti tilanteessa, jossa alalle kouluttautuneita on työllistynyt toiselle alalle vai johtaako tämä tosiasiallisesti tällöin osaajien työvoimapulaan, jos koulutetun työvoimareservin määrä tulee arvioiduksi liian suurena. Tärkeää on myös, miten malli pystyy huomioimaan

toimintaympäristön poikkeuksellisia muutoksia tai työttömyyden moninaisuutta ilmiönä tai miten tunnistetut epävarmuustekijät käytännössä tulevat luotettavasti huomioiduksi ennakointimallin tuottamissa tuloksissa.

Ennakointimallin kyky huomioida toimintaympäristön muutoksia voi näkyä esim. kysymyksessä, miten nykyiset sosiaalietuuksien leikkaukset vaikuttavat uudelleen kouluttautumisen mahdollisuuksiin ja miten mallin kautta pystytään arvioimaan näitä vaikutuksia kouluttautumisen toteutumiseen käytännössä. Uudelleen kouluttautumisen tueksi tulisi rakentaa uusi sosiaalietuusmalli, joka tukisi osaavan työvoiman saatavuuden turvaamista. Myös kansainvälisten osaajien merkitys työmarkkinoilla on kasvava, mutta malli ei pysty tuottamaan täsmällistä tarkastelua heidän potentiaalistaan tai integroitumisestaan työmarkkinoille. Tämä voi johtaa väärin tulkintoihin osaajatarpeen täyttymisestä. Esimerkiksi kielen oppimisen tavoitteet eivät aina toteudu ja tämä vaikuttaa kansainvälisten osaajien työllistymiseen. Mahdollisuudet hyödyntää kansainvälisiä osaajia ovat myös erityisen poliittisen päätöksenteon takana.

Ennakointimallin tuottama tieto ja sen perusteella tehtävät ratkaisut vaikuttavat myös oppivelvollisten valinnanmahdollisuuksiin. Positiivista on se, että mallinantama tieto ohjaa myös heitä työllistävien alojen valintaan. Toisaalta ennakointimallissa on varmistettava, että nuorten ”oman koulutuspolun” etsimiseen joskus liittyvät tutkinto-opiskelun muutokset tulevat huomioiduiksi mallissa tarkoituksenmukaisella tavalla.

Ennakointitietoa tuotetaan monien toimijoiden taholta ja sen strategisesti tärkeä rooli tiedostetaan. Erityisen tärkeää on, että ennakointitiedon tuottamisessa eri tietolähteet tukevat ja täydentävät toisiaan tiedon pirstaleisuuden minimoimiseksi. Toivottavaa on, että esitetyn ennakointimallin tuloksia hyödynnetään esim. valmisteilla olevan Osaamispolku-palvelun (OKM) tietopalveluissa päällekkäisyyksien välttämiseksi.

Kokonaisuudessaan Tampereen kaupunki toteaa, että esitetyn ennakointimallin tuottama tieto on suuntaa antavaa. Mallin kuvauksesta ei vielä selviä, miten eri toimijat voivat sitä hyödyntää. Koulutustarjontaa koskevien päätösten ja valintojen tueksi tarvitaan hallinnonalat ylittävää, arjessa toimivaa ennakointitietoa, joka on helposti saatavilla ja tulkittavissa. Työryhmän muistiossa olisi voinut tarkemmin kuvata, millaisiin käyttötarpeisiin ennakointimalli on tarkoitettu esimerkiksi oppilaitoksille, maakunnille tai opetus- ja kulttuuriministeriölle tai suhteessa muihin ministeriöihin sekä millainen yhteistyö ennakkoinnin suhteen eri alueiden ja mietinnössä mainittujen sidosryhmien ja tutkijoiden kanssa voisi rakentua ennakointimallin hyödyntämisen näkökulmasta.

Työryhmän muistiossa todetaan myös, että koulutustarpeen ennakkoinnin ratkaisut ovat strategisesti tärkeitä, koska sitä kautta vaikutetaan elinkeinorakenteen kehitykseen. Tampereen kaupungin näkemyksenä on, että koulutustarpeen ennakkoinnilla pitäisi olla kunnianhimoisempi tavoite vaikuttaa ja edistää osaltaan myös elinkeinoelämän kasvua ja uusien innovaatioiden syntyä.

Lausunnonantajan näkemykset koskien koulutustarpeen ennakointimallin toteutusta

Tampereen kaupunki toteaa, että ennakoinnin mallintaminen ja ennakoinnin strategisen merkityksen vahvistaminen on kannatettavaa. Esitetyn ennakointimallin lähtökohtana on ammatillisesti eriytyneen tutkintoon johtavan koulutuksen tarpeen pitkän aikavälin ennakointitiedon tuottaminen. Koulutuspoliittisesta näkökulmasta on tärkeää hahmottaa tutkintotavoitteisten koulutuksien ennakointitarpeita. Esitetty ennakointimalli vaikuttaa kuitenkin vielä monimutkaiselta eivätkä sen yksityiskohdat avaudu riittävän ymmärrettävällä tavalla.

Työmarkkinoiden toimivuuden ja nopean osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiseksi tulisi kehittää myös tutkintotavoitteisten koulutuksien rinnalle ei-tutkintotavoitteisia kysyntälähtöisyyteen pohjautuvia oppimisen muotoja ja koulutuksien sisältöjä. Ennakointitiedon tulisi tuottaa strategisesti hyödynnettävää tietoa tulevaisuuden osaamistarpeista laajemmin kuin tutkintotavoitteisen koulutuksen kehiksestä, huomioiden nopeat osaavan työvoiman saatavuuden muutokset ja niihin ketterästi ja nopealla aikataululla vastaaminen. Kuten työryhmän esityksessäkin todetaan, esitetty koulutuksen ennakointimalli tuottaa koulutukseen pohjautuvaa osaamista viiveellä.

Mallinnuksen lähtökohtana on työvoimatarpeesta lähtevä koulutusrakenteen kehittäminen. Tampereen seudun työllisyysstrategian keskeisenä kehiksenä on kysyntälähtöinen lähestyminen osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiseen. Tampereen kaupungin näkemyksen mukaan ammatillisesti eriytyneen tutkintotavoitteisen koulutuksen ennakointimalli ei ota riittävällä tavalla huomioon työnantajien tarpeita osaamisten sisältöjen näkökulmasta. Pelkkä koulutus ei kerro riittävällä tavalla työnantajien tarpeista.

Malli tarkastelee työvoiman tarjontaa ja tarvetta vain koulutuksen mukaan, ei suhteessa ammatteihin ja toimialoihin. Malli on tehty tutkintokoulutuksen mitoituksen valmistelua ja pitkän aikavälin päätöksiä varten. Malli tarjoaa tietoa myös tämän hetken kysynnästä. Malli pohjautuu nykyisten työmarkkinoiden tarjontaan ja tyydytetyn työvoiman käsitteeseen. Tampereen kaupungin huolena on, huomioidaanko mallissa riittävällä tavalla viime vuosien työmarkkinoiden toimintaympäristön poikkeuksellisuus, työmarkkinoiden dynaamisuus ja työmarkkinoiden merkittävät muutostrendit. Mallinnuksessa ei ole huomioitu ajallista kehitystä, vaan lähtölaskennan koulutustarvearvio perustuu vain tuoreimpien vuosien tietoihin. Mallinnuksessa ei ole siten riittävällä tavalla huomioitu, miten talouden suhdanteiden vaihtelut ja esimerkiksi viime vuosien poikkeukselliset toimintaympäristön muutokset (koronaepidemia, Ukrainan sodan vaikutukset) ovat vaikuttaneet pohjaskenaarioon.

Tampereen kaupungin näkemyksen mukaan periaate, että ennakointimallia päivitetään vuosittain on kannatettava sen ajantasaisen pohjatiedon sekä mm. politiikkatavoitteiden huomioimiseksi. Mallin dynaamisuuden varmistamiseksi tarvittava vuosittainen päivittäminen haastaa kuitenkin mallin hyödynnettävyyden sen ylläpitoon liittyvän työmäärän ja mallissa huomioitavien tekijöiden moninaisuuden hallinnan takia.

Esitetyn ennakointimallin tavoitteena oleva uuden koulutetun työvoiman tarpeen ennakointi ei ota kantaa koulutuksen ja kansainvälisen rekrytoinnin työnjakoon tarpeeseen vastaamisessa. Tehty mallinnusratkaisu jättää poliittisessa päätöksenteossa linjattavaksi sen, miltä osin koulutetun työvoiman tarpeeseen vastataan Suomessa järjestettävällä koulutuksella, miltä osin pidetään tarkoituksenmukaisempana rekrytoida tarvittava työvoima ulkomailla tutkinnon suorittaneista suomalaisista tai ulko-maalaisista. Mallinnuksessa otetaan huomioon huoltovarmuuskulma, mikä on tärkeä näkökulma. Mallinnuksessa ei kuitenkaan huomioida suomalaisen työvoiman mahdollisia siirtymiä ulkomaalaisille työmarkkinoille.

Tampereen kaupunki toteaa, että työryhmän muistion yhteydessä olisi ollut hyödyllistä esittää kokonaiskuva siitä, miten kyseinen pitkän aikavälin ennakointimalli kytkeytyy valtakunnallisiin ja alueellisiin keskipitkän ja lyhyen tähtäimen ennakointiin, jotta syntyisi kokonaisvaltaisempi ymmärrys, mitä lausunnolla olevalta ennakointimallilta voi odottaa.

Lausunnonantajan näkemykset koskien työryhmäraportin mukaisen perusskenaarion ennakointitulosta

Työryhmän tuottama ensimmäinen ennakointitulos kehitetyn ennakointimallin avulla vastaa työryhmän mukaan nykyisten trendien mukaista kehitystä ja tulevaisuutta koskevaa tavoitteenasettelua eikä työryhmä tunnistanut sellaisia uusia yhteiskuntapoliittisia tavoitteita tai työmarkkinoiden kehityskulkuja, jotka olisivat vaatineet pohjaskenaarion korjaamista.

Tämänhetkisen ennakointituloksen mukaan ammattikorkeakoulu- ja yliopistokoulutuksen tarve tulee olemaan nykyistä osuutta suurempi ja ammatillisen koulutuksen osuus työmarkkinatarpeesta taas laskeva. Tämän koulutuspoliittisenkin tavoitteen mukaista tulosta on kuitenkin hyvä tarkastella harkiten, jotta varmistamme, että koulutusjärjestelmämme tuottaa tarkoituksenmukaisella tavalla riittävästi osaavaa työvoimaa työ- ja elinkeinoelämän käyttöön. Samalla varmistamme, että korkeakoulutetut sijoittuvat työelämässä heille soveltuviin tehtäviin. Ammatillisen koulutuksen tuottamien tekniikan osaajien riittävä määrä on tärkeä varmistaa mm. huoltovarmuuden näkökulmasta.

Työryhmän muistiossa esille tuotu nettoutuksen lisääntyminen ammatillisessa koulutuksessa on lisä-pohdintaa edellyttävä asia. Jos koko ajan lisääntyvä määrä ammatillisesta koulutuksesta valmistuvista jatkaa korkeakouluun eikä työelämä saa tarvitsemiaan osaajia, tämä vaikuttaa muun muassa kansainvälisen osaajien tarpeeseen. Pitkät koulutuspolut erilaisilla etuuksilla ovat myös kansantaloudellisesti katsoen merkittävä asia. Tampereen kaupunki näkeekin erityisen tärkeänä kehittää sekä toisen asteen ammatillista koulutusta että korkeakoulutusta keskieurooppalaiseen oppisopimus pohjaiseen malliin, jossa työnantajat saavat kouluttaa tarvittavaa osaamista opiskelijoille ja koulupolut tuottavat verotuloja yhteiskunnalle.

Työryhmäraportin mukaan digitalisaatio, vihreä siirtymä ja ikääntyminen näkyvät ennakointimallissa siltä osin, kuin ne tällä hetkellä vaikuttavat vastavalmistuneiden työvoiman kysyntään. Mallinnuksessa on päädytty käyttämään nykyhetken kysyntädataa tulevien vuosien kysynnän sijaan, koska tulevaisuuden työmarkkinoita koskeva tieto on epävarmaa ja pääosin hyvin yleisellä tasolla.

Tampereen kaupungin näkemyksen mukaan toimintaympäristön muutokset ovat edellä mainittujen osa-alueiden osalta niin huomattavia, että ne pitäisi pystyä nykyistä ja esitettyä ennakointimallia paremmin huomioimaan.

Nyman Kirsi

Tampereen kaupunki - Apulaispormestari Jaakko Mustakallio